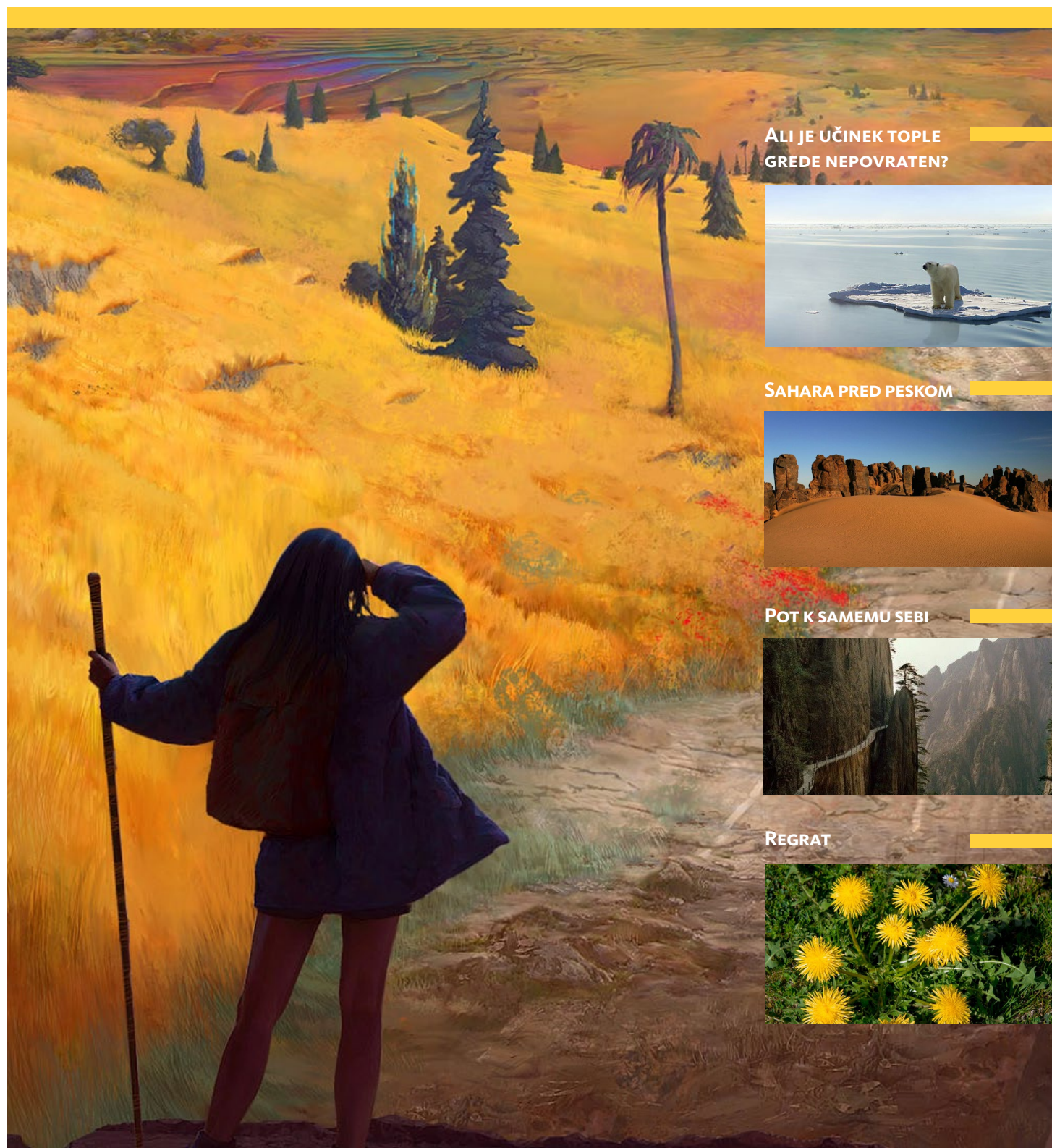

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

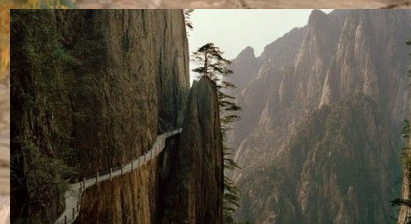
ALI JE UČINEK TOPLE
GREDE NEPOVRATEN?

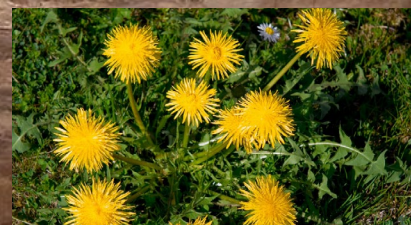
SAHARA PRED PESKOM

POT K SAMEMU SEBI

REGRAT

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

MODROST INDIJANCEV

PREDAVANJE OB SVETOVNEM DNEVU ZEMLJE

TOREK, 18. APRIL 2017, OB 20:00 * TYRŠEVA 7, MARIBOR

ČETRTEK, 20. APRIL 2017, OB 20:00 * WOLFOVA 8, LJUBLJANA

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

APRIL 2017 | ŠT. 23

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

02/620 32 40

040 709 955

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevajalka in lektorica: Klavdija Blažun

Grafična oblikovalka: Nija Androjna

B E S E D A
U R E D N I K A

V tretjem tisočletju živimo v svetu tehnologije in udobja – v svetu tisočernih skušnjav, ko nam ne primanjkuje "igrač" in požiralcev zavesti, ki nam vsiljujejo nekakšno virtualno življenje, v katerem se ženemo za malimi zadovoljstvi, medtem ko nam tiste resnično vredne stvari polzijo med prsti. Izgubljamo dragoceni čas.

Naša duša se pri tem utaplja v megli iluzij in počasi mrtvi. Še slabše pa je, da postajamo od udobja in tehnologije odvisni. Odvisni pravim zato, ker kljub temu da se že zelo dobro zavedamo, kolikšen davek to udobje vsak dan terja od nas in od našega okolja, ne zmoremo stopiti niti koraka nazaj. Vemo, da s tem samim sebi škodimo, a si vseeno prikrivamo oči in še naprej hodimo po slepi ulici, ki z vsakim naslednjim korakom postaja vse bolj prazna, vse bolj hladna ...

Kako bi se opisali? Kot nezrele? Šibke? Odvisne? Ali bi res radi bili taki?

Naša notranja uspavanost nujno meče senco tudi na našo okolico – morda neposrednega vpliva ne vidimo, toda o posrednem ne moremo dvomiti. Če ne drugega, vidimo vsaj to, kar je najbolj oprijemljivo ter očitno, in sicer da z našim ozkogledimi težnjami že tako močno posegamo v naravo, da ta ne bo več dolgo zmogla dobrohotno zadrževati vseh udarcev našega nezrelega obnašanja. Nasprotno, iz blagih opozoril bo prisiljena preiti v korenite ukrepe povrnitve ravnotežja, ki bodo za nas, njene razvajene goste, verjetno drastični.

Zato moramo čim prej zrasti ter postati odgovorni za okolje in za naše potomce. Odgovorni moramo postati za vse, kar živi okoli nas in kar bo ostalo na tem planetu za nami.

Ali nas morda ne navda veličasten občutek ob pomisli na življenje, ta neustavljivi vitalni tok bivanja, ki prihaja iz skrivnostne preteklosti? Ta tok, ki danes oživlja vsa naša telesa in katerega vode bodo neustavljivo tekla še dlje, v nepredstavljivo prihodnost? Ali ne občutimo ob tej pomisli nečesa mogočnega? To življenje, ta moč, je v nas. Del njega smo, in morda ne z glavo, ampak s srcem bomo v sebi prepoznali večnost ... In isto večnost bomo prepoznali tudi okoli sebe.

Kako ne bi mogli tega spoštovati?

Sedaj, ko smo se, mislim da že dovolj poigrali s sodobnimi igračami, in ko smo videli, da nam niso prinesle ničesar preveč življenjsko pomembnega – sedaj bi bilo dobro, da se spomnimo modrosti in umirjenosti naših »dedkov«, prerastemo to infantilno fazo in se spet povežemo z velikim življenjem, ki utripa in neustavljivo teče.

Andrej Praček

Urednik

V TEJ ŠTEVILKI:

• EKOLOGIJA: ALI JE UČINEK TOPLE GREDE NEPOVRATEN?	4
• ARHEOLOGIJA: SAHARA PRED PESKOM	8
• MALA ŠOLA FILOZOFIJE: POT K SAMEMU SEBI	13
• SLAVNI IZREKI: "PER ASPERA AD ASTRA"	18
• UMETNOST: J. W. WATERHOUSE: NARCIS IN EHO	19
• NAZAJ K NARAVI: REGRAT – "ZDRAVILO ZA MOTNJE"	20

ALI JE UČINEK TOPLE GREDE NEPOVRATEN?

JORGE ÁNGEL LIVRAGA
USTANOVITELJ NOVE AKROPOLE

SPODNJI ČLANEK JE BIL NAPISAN LETA 1989. DANES NAJ BI BILI LJUDJE ŽE NEKOLIKO BOLJ OSVEŠČENI O GLOBALNEM SEGREVANJU. VENDAR GLEDE NA DANAŠNJO ENAKO AKTUALNOST TEME SE LAHKO VPRAŠAMO, ALI NEMARA SAMO POZNA MO DEJSTVA, KI PA SE NAS NISO DOTAKNILA DOVOLJ, DA BI GLOBOKO PREMISLILI O SVOJEM RAVNANJU IN TUDI USTREZNO UKREPALI? AVTOR MED DRUGIM OPISUJE TUDI "OBRAMBNE MEHANIZME" NAŠE ZEMLJE, KI BO ŽE PREŽIVELA, TUDI ČE NE SPREMENIMO SVOJEGA NAČINA ŽIVLJENJA ... VPRAŠANJE JE LE, KAJ BO Z NAMI.

ZASKRBLJUJOČA NOVICA: LETO 1988 JE BIL NAJBOLJ VROČE V ZADNJIH STOTIH LETIH.

Pojav postopnega segrevanja ozračja med znanstveniki seje zaskrbljenost in paniko med tistimi, ki so vedno pripravljeni naznaniti konec sveta, kar pa lahko privede le v kolektivno psihozo, ki bo v naši že tako strahu polni civilizaciji povzročila še večjo bolečino.

Statistični urad Evropske skupnosti je ugotovil, da so bila leta 1988, 1987, 1983, 1981, 1980 in 1986, v naraščajočem vrstnem redu, najtoplejša v celotnem 20. stoletju. Navedeno je še, da so bile najvišje vrednosti v zadnjem desetletju dosežene na južni polobli. Podatki kažejo, da se je temperatura na severni polobli zvišala za slabih 1 °C, na južni pa za 3 °C.

Naj poudarimo, da teh števil ne smemo jemati preveč dosledno, saj gre pretežno za ocene. V prvi polovici stoletja še ni bilo skrbi zaradi segrevanja ozračja in še pred nekaj leti na južni polobli ni bilo zanesljivih merilnih postaj, katerih podatke bi bilo mogoče med seboj primerjati.

Čeprav med strokovnjaki zaradi teoretične kompleksnosti morebitnih vzrokov tega pojava ni soglasja, prevladuje splošno mnenje – ki je verjetno precej blizu resnici – da je nekoč tako opevana "potrošniška družba" z razvojem industrije, aerosolov, širjenjem puščav, rastjo prebivalstva in zračnimi plovili, ki letijo na velikih višinah, odgovorna za prihodnjo svetovno katastrofo.

Kisik in dušik sestavljata 99 % ozračja in zanemarljivo vplivata na povprečno globalno temperaturo, ki naj bi bila približno $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$, če ne bi bilo tekoče vode. Preostali 1 % sestavljajo ogljikov dioksid, dušikov oksid, ozon in metan. Te molekule omogočajo, da se sončna energija prebije do površine Zemlje, hkrati pa zadržujejo toploto, ki jo oddaja zemeljska skorja. S tem povzročajo tako imenovani učinek tople grede, zaradi katerega je povprečna temperatura približno $15\text{ }^{\circ}\text{C}$, kar je približno $33\text{ }^{\circ}\text{C}$ več, kot če teh molekul ne bi bilo v ozračju. Pri tem je treba upoštevati, da večino planeta prekriva voda, ki je pretežno tekoča.

UČINEK TOPLE GREDE JE SICER NARAVEN POJAV, NUJEN ZA ČLOVEKOVO BIVANJE NA ZEMLJI

Toda človek je porušil to naravno ravnovesje.

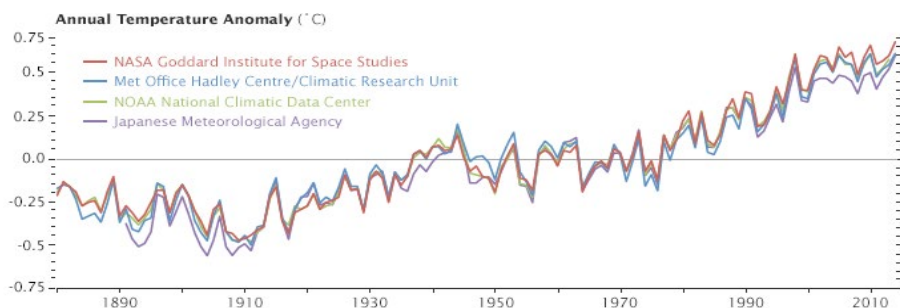
V skladu z Okvirno konvencijo Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) iz leta 1988, sklenjeno v Torontu v Kanadi, je bila od leta 1960 zabeležena koncentracija ogljikovega dioksida povečana za 25 %. Poleg tega v ozračje prihajajo snovi, kot so klorofluorogljiki, ki ustvarjajo toplo gredo desetstičkrat učinkoviteje od ogljikovega dioksida.

Če se bo ta trend nadaljeval, se bo v skladu z zadnjo študijo Svetovne meteorološke organizacije povprečna globalna temperatura leta 2015 povečala za $4,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, leta 2075 pa bo ta številka podvojena.

LETO 2016 JE BILO ZOPET TRETJE LETO ZAPORED Z NAJVIŠJO GLOBALNO TEMPERATURO.

1 = NAJTOPLEJE OBDOBJE MERITEV: 1880–2016	LETO	ANOMALIJA $^{\circ}\text{C}$
1	2016	0.94
2	2015	0.90
3	2014	0.74
4	2010	0.70
5	2013	0.67
6	2005	0.66
7	2009	0.64
8	1998	0.63
9	2012	0.62
10 (tie)	2003	0.61
10 (tie)	2006	0.61
10 (tie)	2007	0.61

Vir: <https://www.ncdc.noaa.gov/sotc/global/201613>

BELEŽENJE GLOBALNE TEMPERATURE SE JE ZAČELO LETA 1880, KAJTI MERITVE PRED TEM NISO POKRIVALE ZADOSTNEGA DELA PLANETA.

HEMA DVIGA POVPREČNE TEMPERATURE, IZMERJEN NA VEČ INSTITUCIJAH PO SVETU

Vir: <https://earthobservatory.nasa.gov/Features/WorldOfChange/decadaltemp.php>

Ti obeti zbujaajo zelo veliko zaskrbljenost, saj se lahko že čez pol stoletja stopi led na obeh polih, kar bi povzročilo dvig morske gladine za več kot 20 metrov. To bi bilo usodno za velika mesta, kot so New York, Genova, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Neapelj, Barcelona, Lizbona, Madras¹, Marseille, Valencia, Miami itd. Ravnoesje v ekosistemu bi bilo porušeno, kar bi imelo neslutene posledice ne le zaradi neposrednega učinka dviga gladine, temveč tudi zaradi zasoljevanja obdelovalnih površin, sprememb v plimovanju in morebitnih premikov zemeljske osi. To bi pomenilo pravo kataklizmo.

V Haagu in Londonu so pri meritvah, opravljenih v desetih državah, ugotovili, da se je zaščitna ozonska plast stanjšala. Na severni polobli, na srednjih geografskih širinah, se plast stanjša za približno 4 % pozimi in za približno 1 % poleti. Ugotovljena je bila tudi spremenljiva in občasna ozonska luknja nad severnim polom. Na jugu je položaj veliko resnejši: nad Antarktiko se je leta 1987 debelina zaščitne ozonske plasti zmanjšala za 50 %, čeprav naj bi se v skladu s sedanjimi meritvami ponovno nekoliko povečala. Poleg tega se vsako leto v ozonski plasti pojavi ogromna luknja.

TAKŠNE OKOLIŠČINE NAJ BI POVZROČILE VELIKE PSIHOLOŠKE SPREMEMBE; VSI BI NAMREČ ISKALI GREŠNEGA KOZLA ZA TAKŠNE KATASTROFE ...

Po navedbah več zdravstvenih ustanov je povečano sevanje povzročilo porast kožnega raka in očesnega katarja. Poleg tega se zmanjšuje odpornost vseh živih bitij na bolezni, odraz tega pa je med drugim nedavno odkriti virus "HIV-2".

Tudi ozračje bo utrpelo spremembe, saj bodo številna danes rodovitna območja potopljena ali izsušena. To bo skupaj s čezmerno rastjo prebivalstva, zlasti v državah "tretjega sveta", povzročilo hudo lakoto in vsesplošno pomanjkanje življenjskih dobrin. Takšne okoliščine naj bi povzročile velike psihološke spremembe, saj naj bi se pojavila težnja po nasilju in vsakovrstnemu verskemu fanatizmu, skupaj s pregoni in "inkvizicijo". Vsi bi namreč iskali grešnega kozla za takšne

katastrofe, kot se je že zgodilo v srednjem veku in v renesansi, ko je po Evropi razsajala kuga.

Nazadnje bomo za pojasnitev vzroka tega pojava povzeli novo teorijo. V skladu s to teorijo je Sonce "utripajoča zvezda", kot je razvidno iz posnetkov vesoljskega observatorija Solar Maximum Mission, ki od leta 1980 kroži okoli Zemlje. To bi potrdilo stara ezoterična izročila o tem, da je Sonce kakor srce, ki nenehno bije. Če je to tako, potem je očitno, da so v zgodovini obdobja, ko Sonce na Zemljo pošilja več energije, in obdobja, ko je pošilja manj, ter da lahko velik del sprememb v zaščitni plasti našega planeta pripišemo obdobju "ekspanzije". Toda to ne zadostuje, da bi utemeljili posledice, ki jih trpi naše okolje in za katere je človek odgovoren ... in tudi njihova žrtev.

ALI JE UČINEK TOPLE GREDE NEUSTAVLJIV?

Očitno ne. Narava je predvidela vse okoliščine, v katerih se lahko spremenijo pogoji na njej, in se zna nanje tudi ustrezno odzvati.

Tudi če bi človeštvo nadaljevalo svojo sedanjo norost uničevanja narave, bi že samo vsesplošni dvig morske gladine neposredno ali posredno, prek raznih epidemij, zmanjšal število prebivalstva, ki je danes skrajno skoncentrirano na nekaterih delih sveta, in to ravno ob morju. To bi zmanjšalo spuščanje toplogrednih plinov in poleg tega zvišalo morsk gladino za najmanj 20 %, kar bi imelo hladilni učinek. Poleg

tega bi nastale zelo debele plasti oblakov, ki bi preprečile preboj sončnih žarkov, s čimer bi se znižala globalna povprečna temperatura, dokler se ne bi z zamrznitvijo morja na obeh polih znova izoblikovala ledena pokrova, tako da bi se vodna gladina spet ustalila na sedanji ravni ali višje.

Ta "varnostni mehanizem" je bil verjetno uporabljen že v drugih predzgodovinskih obdobjih in tako so se rojevala izročila o velikih potopih; tako so izumirale nekatere vrste in iz tega razloga so se nekatere spremenile; tako so izginjale civilizacije, ki so jim nato sledile različne "kamene dobe".

Obstajajo številne druge možnosti, čeprav bomo za namene tega novinarskega članka ostali le pri skrajnih možnostih, pri čemer je ena bolj optimistična, čeprav morda zahteva več napora in je manj izvedljiva.

Ta možnost vključuje korenito in hitro spremembo naših prepričanj, mitov in življenjskih navad. To lahko strnemo v nekaj točk:

a) Bog je misterij in nihče, niti knjiga niti človek ne moreta resnično prodreti v skrivnost, kakšne namene ima z nami: svoje usode ne poznamo. Zato so v teh okoliščinah zaman poskusi samooklicanih "božjih predstavnikov", ki nas s širjenjem svojih golih prepričanj navadnih smrtnikov učijo, kaj naj jemo, kako naj spimo in kako naj se razmnožujemo. Bolj smiselno je upoštevati preverjeno statistiko in si prizadevati za zmanjšanje števila prebivalstva. Mistika je lastna človeku in prav po tem se človek dejansko razlikuje od živali: toda "mistika" ima le malo skupnega z "veroizpovedmi", "svetimi besedili" itd.

b) Miti niso samo stvar preteklih obdobj: tudi 20. stoletje ima svoje različne in številne mite. Doseči moramo sposobnost razločevanja enega Gandija, ki je zahodne zdravnike imenoval "črni magi", ko pa je imel vnetje slepiča, je pustil ob strani svoja propagandna stališča in pustil, da mu slepič kirurško odstranijo, kar mu je rešilo življenje. Danes potrebujemo učinkovito politiko, ki jo vodijo usposobljeni ljudje in ne tisti, ki jih izvoli nevedno ljudstvo. Potrebujemo politiko,

ki presega vsakršen birokratizem, ter namesto številnih "človekovih pravic" poudarja "človekove dolžnosti" in jih dosledno izpolnjuje.

c) Za razlitje strupenih snovi iz tovarn, gozdne požare ter onesnaževanje morja, rek, obdelovalnih površin in zraka bi bilo treba naložiti stroge kazni.

V KOLEKTIVNI ZAVESTI JE PONOVO TREBA VZPOSTAVITI OBČUTEK ZA TRAJNOST IN OPUSTITI NAČELO "ŽIVIM ZA DANES" BREZ POMISLI NA PRIHODNJE GENERACIJE.

d) Življenjske navade se morajo spremeniti in z njimi naša prevozna sredstva, način ogrevanja in hladilne naprave, ki uničujejo zaščitno ozonsko plast itd. Treba se je vrniti na ustrezno izhodiščno točko, brez nečimrnosti, kar bo omogočilo rojstvo tradicionalne družbe, v kateri živita človek in njegovo okolje v harmoniji. To seveda pomeni, da je treba odpraviti tako imenovano "potrošniško družbo", ki nas sili v nenehno zagotavljanje storitev in proizvodnjo dobrin, ki so namensko hitro pokvarljive in ki spodbujajo brezglavi beg naprej. V kolektivni zavesti je ponovno treba vzpostaviti občutek za trajnost in opustiti načelo "Živim za danes" brez pomisli na prihodnje generacije.

Prihodnost bo pokazala, kaj čaka človeštvo, toda očitno je, da je na obzorju polno pretečih nevihtnih oblakov in da bo moral človek spremeniti marsikaj, da bi lahko skupaj z drugimi bitji na Zemlji preživel in da bi se končalo to obdobje umazanije in onesnaževanja, v katerem živimo danes. 🌱

SAHARA PRED PESKOM

ZORAN PEH

"(...) DALEČ SPODAJ SO SE V NEPRAVILNIH GUBAH VALOVITA TLA LOMILA PROTI GOLI, SKALNATI PLANOTI Z ROBOVI, OSTRIMI KAKOR NOŽ. ŠE MALO NAPREJ SO SE ENA ZA DRUGO, VSE DO OBZORJA, NIZALE SIPINE V OBLIKI POLMESECA, PODOBNE NOHTOM, KI SO BILE V DALJAVI MESTOMA OBARVANE S TEMNIMI MADEŽI. TI SO BILI KAKOR TEMNA MATERNA ZNAMENJA, KI SO DAJALA SLUTITI, DA SE NEKAJ SKRIVA POD PESKOM. MORDA DELI STEN? ŽARADI ZRAKA, KI JE TREPETAL OD VROČINE, JE BILO O TEM MOGOČE SAMO UGIBATI (...)"

FRANK HERBERT, "SIPINA"

NEGOSTOLJUBNA PUŠČAVA

Z zgornjim odlomkom iz romana "Sipina" Franka Herberta je mogoče pričarati puščavsko pokrajino na katerem koli delu našega planeta, kjer muhasto podnebje ne zagotavlja enega od osnovnih pogojev, potrebnih za ohranjanje življenja – to so zadostne in redne padavine skozi celo leto. Sahara je eno od takšnih področij. Ime je dobila po arabski besedi "sahra", kar preprosto pomeni – puščava. Ta največja puščava na svetu, ki se razteza od enega konca Afrike do drugega – od Atlantskega oceana do doline Nila, od Atlaškega gorovja in Tripolitanijske do sahelskih travnatih območij – omogoča življenje le v redkih oazah, posejanih po nepreglednih peščenih puščavah.

Kljub posameznim osamelim gorovjem, kot je Tibesti in ki se dvigujejo tudi na več kot tri tisoč metrov nadmorske višine, nikjer na severnem delu celine ni dovolj dolgih gorskih

verig, ki bi ublažile zračne tokove z oceana in "zajele" oblake ter tako omogočile padavine. Namesto tega na brezkončnih prostranstvih pihajo neprijetni in vroči peščeni vetrovi, kot sta južni *hamsin* ali zelo oster severni razžarjeni vihar *samum*, ki se vije od libijske obale proti notranjosti ter ogroža redke popotnike in prebivalce oaz.

JE BILO VEDNO TAKO?

Vendar – ali je bil ta del našega planeta vedno tako negostoljuben? Ali so tistim, ki so si drznili potovati globoko v notranjost Sahare, od nekdaj potovanje podnevi oteževale neznosne vročine, žeja in peščene nevihte, ponoči pa strupene kače, škorpioni in oster hlad pod kristalno vedrim, zvezdnatim nebom? Za tiste, ki si kljub nevarnosti upajo prodreti globlje v puščavo, kamen in pesek hranita svoje skrivnosti. Tam, kjer sipine prepustijo mesto "kamnitemu gozdu"¹, na obzorju pa se zobčajo obrisi skalnatih pokrajin, se v srcu nepreglednih peščenih prostranstev nahajajo pričevanja neke povsem drugačne preteklosti. To so geološka pričevanja, ki razkrivajo, da so nekoč, niti ne tako daleč v preteklosti, obilne padavine spirale trd rdeče-sivi peščenjak in ga odnašale po koristih številnih rek in potokov, od katerih je danes ostalo le nekaj suhih rečnih strug, imenovanih vadiji. Tem geološkim pričevanjem pa se pridružujejo tudi antropološka, ki pripovedujejo idilično zgodbo o časih, ko so ljudje še v velikem številu poseljevali pokrajino, bogato z gozdovi, pašniki, rekami in jezeri.

TIBESTI

VADI

NEKOČ DAVNO ...

Zgodba o Sahari se je začela pred približno deset tisoč leti, ko je konec ledene dobe prepustil mesto velikim podnebnim spremembam. Težko je z gotovostjo vedeti, kakšne podnebne razmere so vladale do tedaj, vendar predvidevajo, da je bila Afrika med zadnjo ledeno dobo, v pleistocenu, razmeroma suha celina. Pragozdovi naj bi bili redki in omejeni na zelo ozek pas okoli ekvatorja, Sahara pa naj bi bila nekoliko manjša in bolj vlažna kakor danes. Raztezala naj bi se od zaledja Sredozemlja vse do osrednjih gorskih masivov. Konec ledene dobe se je temperatura postopoma povečevala, ozračje pa je postajalo vse bolj vlažno, zato so se padavine, ki so bile sprva močne in neredne, pozneje pa so postale vse bolj stanovitne in enakomerne, razširile po celotni celini.

Največji del Sahare so poraščala prostrana travnata območja, v njihovem zaledju pa so se bohotili gozdovi. V istem obdobju, ko se je iz pleistocenskega sna "prebujalo" rastlinstvo, se je z juga, s področja današnjega Sahela, začela migracija raznovrstnega živalskega sveta, ki je segla do samega srca Sahare. Naposled, pred približno devet tisoč leti so se različne skupine nomadskih plemen začele trajno naseljevati ob rečnih bregovih ter številnih, šele nastalih jezerih. Nekatera med njimi so bila zares velika in na prvi pogled kakor prava celinska morja. Jezero Čad na jugu Sahare, ki danes v najbolj vlažnem delu leta ni večje od polovice Hrvaške, se je v tem času razprostiralo na površini, ki je bila najmanj petkrat večja od Jadranskega morja.

¹ Skalnate formacije, ki spominjajo na ruševine in so nastale kot posledica suhega podnebja in peščene korazije.

Težko si je predstavljati takšno ogromno sladkovodno površino, katere bregovi so počivali v senci bujnega in raznovrstnega rastlinja. Ostanki cvetnega prahu kažejo na to, da je tu bilo nekoč prisotno mešano rastlinstvo. Na obronkih Tassilija so rasli celo gosti gozdovi cipres. Današnji ostanki naselij na južnih pobočjih gorskih masivov, kot sta Ahaggar in Tibesti, pričajo o naglem razvoju poljedelskih in živinorejskih neolitskih kultur. Najstarejša med njimi, Amekni, se časovno umešča več kot osem tisoč let v preteklost, kulturi Jabbaren in Ouan Muhaggiag pa sta se razvili pred približno šest tisoč leti. Domneva se, da so optimalne podnebne razmere nastale pred sedem tisoč leti in trajale približno dva tisoč let (do l. 3000 pr. n. št.), nato pa naj bi postajalo podnebje vse bolj sušno. Vendar za razliko od Sredozemlja, Male Azije in Mezopotamije, kjer so v tem obdobju hitro vzniknile in se razcvetele civilizacije, Sahara kot zaledje Sredozemlja iz nam neznanih razlogov nikoli ni presegla neolitske stopnje.

NEOBIČAJNE RISBE

Toda kljub okoliščini, da prebivalstvo, ki je poseljevalo Saharo v njenih zlatih časih, ni vzpostavilo stika s kulturami na severu in severovzhodu, mu ni mogoče oporekati lepote in spontanosti umetniškega izražanja. Na nekaj mestih sredi Sahare so se ohranile risbe, ki so naslikane ali vrezane v stene, na katerih so upodobljeni sloni, žirafe, nilski konji, bizoni, antilope in druge živali, ki danes živijo veliko južneje, v stepah in gozdovih osrednje Afrike. Toda nekoč so bile te živali del lokalne favne.

TASSILI

Prve risbe je šele v 19. stoletju (leta 1850) odkril nemški raziskovalec Heinrich Barth, pozneje pa so bile najdene še številne druge. Največ risb najdemo v osrednjem, goratem delu Sahare, v gorovjih Ahaggar (Hoggar) in Tibesti, pa tudi drugod. Toda največji in najbolj poznan ostanek predzgodovinskih upodobitev, ohranjenih skupaj s paleolitskim in neolitskim orodjem, posodo in orožjem iz poliranega kamna, je bil odkrit na jugovzhodu Alžirije, v višavju Tassili n'Ajjer.

Raziskovalci, ki so preučevali ta območja, pravijo, da si je skoraj nemogoče predstavljati samotnejši kraj na svetu. Območje Tassili sestavlja niz planot iz erodiranega peščenjaka, ki se raztezajo med tisoč in dva tisoč metri nadmorske višine. Med posameznimi planotami se vijejo številne ozke doline in strme globeli. Nekatere med njimi so tako globoke in senčnate, da so ponekod na svojem dnu še dandanes ohranile majhno količino vlage, zaradi česar

so ponekod nastale manjše skrite zelene oaze s svežo vodo. Na izpostavljenih, osončenih predelih so stene pretežno temnordeče do črne barve, odvisno od stopnje oksidacije in količine kovinskih, zlasti železovih oksidov, ki prekrivajo njihovo površino. V vedrih nočeh mesečina daje temu kraju skorajda strašljivo, nezemeljsko podobo.

Prav tu, na pobočjih, ki se dvigujejo sredi samotne pokrajine, je približno štiri tisoč poslikav in še več reliefov, vrezanih v drobljiv peščenjak iz paleozoika. Ti so se ohranili, ker so uspeli kljubovati nepreštevnim izmenjavam vročih dni in hladnih noči ter pogostim puščavskim vetrovom, ki so z drobnimi zrni puščavskega peska tisočletja brusili stene. Risbe, na katerih so upodobljeni religijski motivi, plemenski obredi, lovski prizori in vsakdanje življenje, so narejene v živih barvah, med katerimi prevladujejo rumena, rdeča in rjava. Barve so bile verjetno pripravljene tako, da so okro zmešali z vodo in živalsko krvjo, na steno pa so jih nanašali s peresom ali čopičem iz živalske dlake.

ŠTIRJE SLOGI

Poznavalci saharske prazgodovine so med risbami, ki so bile pogosto v več slojih narisane ena prek druge, prepoznali štiri temeljne sloge, v katerih so starodavni umetniki ustvarjali svoja dela. Najstarejše med njimi so nastale pred več kot osem tisoč leti, njihova osnovna značilnost pa je, da prikazujejo pretežno verske ali obredne motive. Človeški liki so pogosto velikanskih razsežnosti in včasih dosežejo višino tudi do pet

metrov. Maske in oblačila na upodobljenih likih iz tega obdobja spominjajo na današnjo nošo, ki jo je še vedno mogoče opaziti pri nekaterih plemenih z južnega roba Sahare in iz osrednje Afrike.

Na risbah iz drugega obdobja, ki se je začelo pred približno sedem tisoč leti, so upodobljeni pretežno pastoralni prizori ter lovski, poljedelski in živinorejski prizori iz mirnega vsakdanjega življenja. Te upodobitve s svojimi prefinjenimi, mehkimi linijami nekoliko spominjajo na dragocene, veliko starejše risbe iz Lascauxja in drugih votlin jugozahodne Evrope, ki so nastale neposredno pred koncem zadnje ledene dobe.

Tretje obdobje, ki je veliko bližje današnjemu času, se je začelo pred nekaj več kot tri tisoč leti. Zanj so značilne številne upodobitve konjev in kočij, kar kaže na tedaj že dobro utrjene vezi s kulturami vzhodnega Sredozemlja, najverjetneje z Egiptom. Pri upodobljenih motivih prevladuje rdeča barva, vendar ni več mogoče opaziti takšnega občutka za podrobnosti in kompozicijo, kakršen je bil značilen za predhodno pastoralno obdobje. Vendar navzočnost konjev v Tasiliju pred tri tisoč leti kaže na to, da je bilo podnebje v tem času še vedno dovolj vlažno za obstanek, nekod pa morda tudi za širjenje step in savan.

TASSILI

Za četrto, to je zadnje obdobje so značilne risbe, ki so zelo grobo izdelane in izvirajo iz obdobja pred dobrimi dva tisoč leti. Poslikave prikazujejo prizore s kamelami, kar nedvomno dokazuje, da je velik del Sahare tedaj že postal puščava, saj so kamele veliko bolj prilagojene na suho puščavsko podnebje kot konji.

Ni znano, zakaj so starodavni umetniki uporabljali vedno isti kraj za izdelavo svojih zidnih poslikav. Kot da je imelo območje Tassili n'Ajjer poseben mističen ali religijski značaj. Samo ime tega področja, ki se v prevodu iz arabščine glasi "Visoka ravan rek", ima danes nekakšno magično privlačnost in spominja na čase, ko je v Sahari vsepovsod vrvelo življenje.

IN DANES?

Danes je Tassili vse bolj oddaljen od zelenih afriških prostranstev. To je treba razumeti dobesedno, saj se Sahara širi. Proces, ki se je začel pred nekaj tisoč leti kot posledica naravnega, nam še vedno nepoznanega vzroka, se nadaljuje in se tudi opazno pospešuje. Težko je zanikati človekovo krivdo za spremembe, ki so pred samim koncem prejšnjega tisočletja doletele južni rob Sahare, na katerem se nahaja območje Sahel. Popoln razpad ekosistemov se je začel z dolgotrajno sušo, ki je to področje prizadela leta 1968 in trajala polnih pet let. Pred njim so se zvrstila leta intenzivnega izčrpavanja obdelovalnih površin, pretirane paše ter prekomerne in nerazumne sečnje že zdavnaj razredčenih gozdov.

Druga velika suša je sledila šestnajst let pozneje. Posledice so bile strašanske. V celotnem pasu, od Mavretanije do Sudana, je prišlo do neustavljivega izsuševanja tal. V zeleni pokrajini sahelskih savan so se pojavili navidez prostorsko nepovezani umazani madeži, ki so kakor temne pege na stari in bolni koži ter ki razkrivajo suho, peščeno podlago, ki je tisočletja ležala skrita pod nekoč plodnimi tlemi. Reke so prenehale teči, jezera so izhlapela, izviri pa presahnili. Pokrajina Sahel, ki v arabščini pomeni "obala", je postala prav to, na kar namiguje njeno ime – obala brezkončnega morja brez kapljice vode. Do kod bodo segle njegove meje, če ga niti obala ne more zadržati? 🌵

POT K SAMEMU SEBI

STJEPAN PALAJSA

PREDSEDNIK NOVE AKROPOLE V SLOVENIJI

V prejšnjem članku šole filozofije smo govorili o iskanju svojega središča. Če govorimo o iskanju, potem moramo nujno govoriti tudi o poti proti središču. Vsak filozofski sistem, ki je smiseln in celovit, na svoj način govori o tem. Toda nikoli ne pozabimo, da to ni zunanja, temveč notranja pot. Da bi našli svoje središče, nam ni treba odpotovati v Indijo ali na Himalajo. Če je središče v nas, potem moramo pozornost usmeriti v svojo notranjost. Ta pot nas pelje skozi polje zavesti, skozi vsa naša fizična, psihična in duhovna stanja. To nam omogoča, da spoznamo sebe, da spoznamo svoj celotni notranji labirint in da si skrčimo pot skozenj. In to potovanje nam ne omogoča le tega, da spoznamo sebe, temveč tudi to, da vladamo sebi.

Ko govorimo o poti, imamo vedno v mislih njen začetek, izhodiščno točko in njen konec, cilj. Ne pozabimo še na potnika, ki potuje po njej. Z izhodiščno točko ni težav, to zelo dobro poznamo. To je naše vsakdanje življenje, tisto česar se sedaj zavedamo, vse naše radosti in skrbi, vse naše misli, čustva in delovanje, ki skoraj v celoti zapolnjujejo naš čas. Toda cilj, h kateremu stremimo in proti kateremu se gibljemo,

je tisto, česar še ne poznamo, kar je nejasno navzoče v naši zavesti.

Romar, iskalec modrosti, se na pot odpravi, da bi našel sebe, da bi spoznal svoje resnično bistvo. S seboj ne nosi ničesar razen popotniške palice svojih notranjih moči in svetilke duše, ki mu pomaga videti v temi. Iskanje modrosti in potovanje proti lastnemu središču je zanj naloga, ki je zanj najpomembnejša v življenju – zanj ni pomembnejše naloge, kot je ta.

Pot ni nikoli enostavna. Ta zahteva spopadanje s številnimi nevarnostmi, ki čemijo v skritih predelih naše podzavesti, z našimi sencami in s strahovi. Ko se odpravimo po njej, zapustimo varnost, ki smo je vajeni, zapustimo vse tisto, kar dobro poznamo, svoje dosedanje življenje.

Učenje o poti je bila osnova vseh tradicionalnih sistemov in učenj, naj so bili filozofski, religijski ali mistični. Poglejmo si nekatere med njimi.

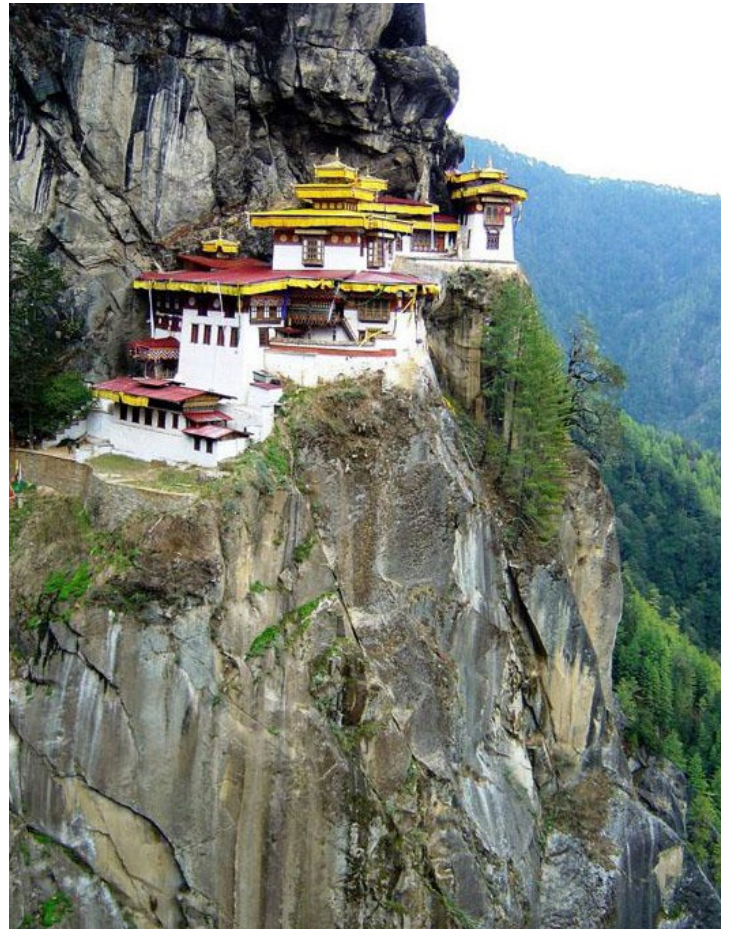
BUDA – OSEMČLENA PLEMENITA POT

Osnova Budovega učenja je nauk o štirih plemenitih resnicah in osemčleni plemeniti poti. Prva plemenita resnica pravi, da je ta svet, v katerem sedaj živimo, svet samsare, le prividen in poln trpljenja. Druga plemenita resnica govori o tem, da sta vzrok trpljenja želja po stvareh iz sveta samsare pa tudi naše neznanje. Tretja plemenita resnica govori, da obstaja izhod iz samsare, da je trpljenje moč odpraviti. To je nirvana, osvoboditev.

Četrta plemenita resnica pa govori o osemčleni plemeniti poti. To je pot osvoboditve iz sveta samsare, pot zlate sredine, pot preseganja bolečine, pot, ki vodi do notranjega razsvetljenja oziroma nirvane, pot, ki vodi proti lastnemu središču.

Osem členov te poti predstavljajo: pravilno razumevanje, pravilen namen, pravilen govor, pravilna dejanja, pravilen način življenja, pravilen napor, pravilna pozornost in pravilna zbranost.

Buda samsaro in nirvano ponazori z dvema bregovoma široke in globoke reke. Da bi dosegli nirvano, moramo stopiti na pot z enega brega na drugega. Moramo zapustiti življenje, ki se nesmiselno vrti v krogu na bregu samsare, ter se potopiti v hladni in deroči tok reke, ki vodi na drugi breg.

TIBETANSKI BUDIZEM – DVE POTI

V lamaizmu oziroma tibetanskem budizmu mahajana Budovemu učenju dodajo še nekaj elementov. V skladu z lamaizmom je pot ena za vse, vendar je sestavljena iz dveh: poti glave in poti srca. Pot srca nam daje sposobnost razločevanja resničnega od lažnega, daje nam globok uvid v bistvo stvari. Ta pot temelji na ideji, da je življenje eno, da je človeštvo eno in da je delovanje za dobro drugih edina prava pot za učenca. To je pot bodisatev, pot velikih učiteljev, ki delujejo za dobro človeštva. Druga pot, pot glave, je dolga, javna pot, pri kateri ni glavno delovanje za druge, temveč pridobivanje znanja zaradi lastne osvoboditve.

Obe poti vodita do nirvane, tako pot srca kot pot glave. Vsakdo med nami pa ima možnost, da izbere po svoji volji. Tibetanci govorijo, da pot osvoboditve vodi prek sedmih trdnjav, v katerih na učenca prežijo krute sile – njegove strasti. Te lahko utiša in premaga le glas vrline, ki jo učenec nosi v svojem srcu.

PLATON – BEG IZ VOTLINE

Ko Platon govori o našem svetu in življenju v njem, ga primerja z votlino. Predstavljajmo si, da se vsi ljudje rodijo v votlini in da zato ne poznajo druge resničnosti. V njej so vklenjeni vsakdo na svojem mestu in lahko gledajo le v steno pred seboj. Na steni se vidijo le sence osvetljenih predmetov, ki se premikajo za njihovimi hrbtmi. Sence so vse, kar poznajo, nimajo nobenega znanja o zunanjem svetu. Platon govori, da se je treba osvoboditi verig sveta senc in iluzij ter se odpraviti na pot proti svobodi, proti drugi, bolj vzvišeni resničnosti. Človek, ki se ne odpravi na to pot, ostaja ujetnik votline in njenih iluzij, vse dokler se v njem ne prebudi hrepenenje po pravem spoznanju, vse dokler se njegova duša ne začne spominjati od kod prihaja in kje je njen pravi dom. To je trenutek, ko se v človeku zbudi filozof. Ta se več ne zadovolji s pustimi razpravami o svetu senc, temveč začne trgati svoje okove in se odpravi na pot proti svobodi.

Na ta mitološki način je Platon želel predstaviti celotno človekovo življenje, njegovo nalogo in končni cilj. Začetno stanje je v svetu iluzije, končno pa v svetu nesmrtnih idej. Povezuje ju pot osvoboditve oziroma pot filozofije.

KONFUCIJ – POT PLEMENITEGA ČLOVEKA

Konfucij deli svet na dve resničnosti – nebo ali duhovni princip in zemljo ali snovni, materialni princip. Človek živi na zemlji, toda na njej bi moral živeti po zakonih neba. Ti zakoni so tako enostavni, da jih lahko vsakdo razume. To so zakon reda, zakon enakosti, zakon pravičnosti ter zakon usmiljenja in dobrote. Glavna naloga človeka je, da usmeri svoje napore proti nebu, da stopi na njegovo pot, na pot Velikega zakona. Tisti, ki korača po tej poti, je kiun-ce, plemeniti človek.

Pot Neba je težka in po njej ne more hoditi nihče, ki ne živi po njegovih zakonih. Nebo je prisotno povsod, ni kotička v univerzumu, kjer ga ne bi bilo. Enako je s človekom. Človek najbolj čuti Nebo v svojem metafizičnem srcu – xinu. Tako je pot proti nebu pot v samega sebe, v globine svojega srca.

POT MITOLOŠKIH HEROJEV

Vsaka mitologija ima svoje heroje, imajo pa jih tudi pravljice, ki so različice mitov, prilagojene otrokom. Heroj se skoraj vedno odpravlja na pot, da bi opravil velika in častna dejanja. Prepotovati mora sedem gora in prepluti sedem voda, spopasti se mora z velikani, demoni in zmaji ali osvoboditi ugrabljeno princeso.

Noben resnično velik človek ni ostal doma in iskal zavetja v svojem dvorišču. Za velike ljudi je bilo življenje vedno avantura. In veliki so bili ravno zato, ker so stopili na pot iskanja. Trenutek, ko so izbrali negotovost odprave v neznano, je bil prelomen za njihovo usodo in poslanstvo. To je bila pot premagovanja samega sebe, svojih pomanjkljivosti, strahov ter neukročenih strasti in nagonov. To je eden od osnovnih mitoloških motivov.

ODISEJA – GRŠKI SIMBOL NOTRANJE POTI

Za primer lahko vzamemo Odisejo kot enega od velikih mitov, ki nam govori o potovanju heroja in dogodivščinah, s katerimi se srečuje. Odisej se skupaj z ostalimi Grki odpravi v veliko vojno proti Troji. Po dolgoletnem vojskovanju in padcu Troje se želi vrniti v svojo domovino Itako. Toda bogovi so mu namenili drugačno usodo – njegovo pot so posejali s številnimi preizkušnjami. Moral se je spopasti z enookimi Kiklopi, se upreti skušnjavam čarovnice Kirke, se spustiti

celo v podzemni svet Had, ne pustiti, da ga premami čudovito petje siren, preživeti plovbo mimo Scile in Karibde. Toda ves čas je imel v mislih svojo ljubljeno Penelopo. To mu je omogočalo, da je varno prestal vse preizkušnje in se vrnil na Itako.

Ta mit nam govori, da je življenje Odiseja za vsakogar, ki želi doseči modrost. Na tej poti zapeljujejo sirene in Kirke ter ponujajo varljiva darila užitkov in moči. Slepiki Kiklopi v svoji nevednosti udarjajo z vseh strani. Scile in Karibde usode nas meljejo in gnetejo. Toda za pogumne vedno obstaja upanje. Odisej naj bo naš zgled.

LABIRINT – STARODAVNI SIMBOL POTI

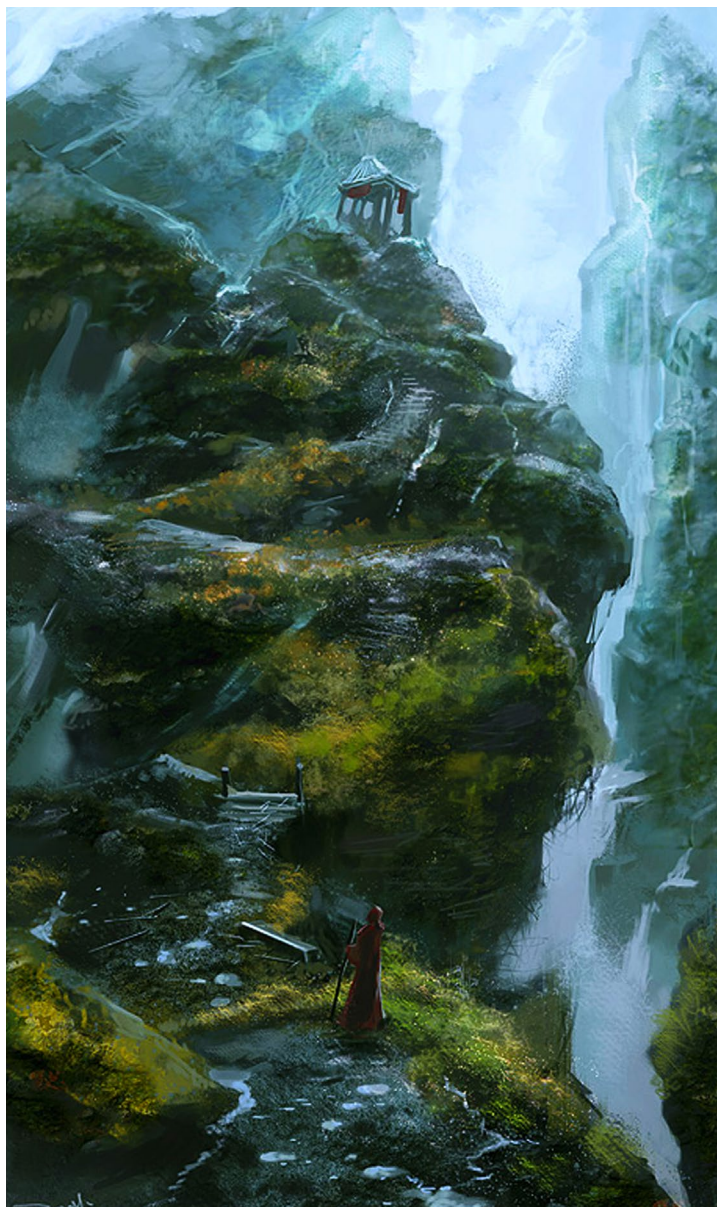
Labirint je eden od najstarejših simbolov notranje poti proti središču. Poznale so ga skoraj vse velike kulture v zgodovini.

Klasični labirint je treba ločiti od novejše oblike labirinta, ki ima več vhodov in izhodov ter v katerem se lahko človek zgubi. Pravi labirint je krožne oblike in ima le en vhod in izhod ter eno središče, ki ga je treba doseči.

Pot, ki nas vodi skozi vse predele labirinta, je treba prehoditi, toda ne na pasiven način, temveč z aktivnim delovanjem.

Heroj je tisti, ki se odpravi na to pot bojevanja s samim seboj. On uporabi vse svoje moči, da se skozi sence prebije do mističnega središča svojega bitja. Njegove vrline in moči duše so njegovo orožje. Na Kreti so ga prikazovali s simbolom labris, dvojno sekuro. Dvojno rezilo je pomenilo, da se je treba boriti z enim rezilom proti vsemu slabemu v sebi, z drugim rezilom pa proti vsemu slabemu v družbi. Heroj s približevanjem svojemu središču postopoma premaguje svojo nižjo naravo ter postaja vse močnejše in plemenitejše bitje. Na koncu dokončno premaga Minotavra, animalni del svoje narave, in postane svoj gospodar.

ROMANJE – POTOVANJE PROTI SVETIŠČU

Romanje je bilo za človeka skozi zgodovino zelo pomembno. Od njega je zahtevalo, da zapusti svoje vsakdanje življenje in se odpravi proti nečemu, kar je zanj najbolj sveto. Smisel romanja ni v tem, da romar samo prispe v svetišče. Smisel da romanju šele pot. Cilj potovanja je, da se človek sooči s samim sabo, da premisli o svojem življenju, o svojih odločitvah, o svojih napakah, da bi lažje spoznal, katero smer naj ubere za preostanek svojega življenja. Človek bi se dejansko moral pred vsako veliko odločitvijo odpraviti na romanje.

Zunanje svetišče je le simbol notranjega svetišča, zunanja pot je le simbol notranje poti. Svetišče predstavlja duhovno središče, mesto, kjer se združujeta nebo in zemlja, kjer se človek sreča z Bogom ali z bogovi. To je mesto globoke kontemplacije, mesto, ki nas ločuje od zunanjega sveta ter njegovih zahtev in skrbi. Edino mesto, kjer lahko vidimo sebe takšne, kakršni smo.

Če se človek ne zaveda svojega svetišča, če si ne želi spoznanja in modrosti, če svojega življenja ne gradi na humanih vrednotah, mu romanje ne bo prav nič pomagalo.

AKROPOLA – MESTO V VIŠINAH

Vsako grško mesto je imelo svojo akropolo. Akropola pomeni "Mesto v višinah", polis je mesto in akro višina, visoko. Da bi videli akropolo, je bilo treba dvigniti pogled proti nebu, daleč od blata zemeljskega življenja. Na akropolo vodi pot, ki se začne v vrvežu vsakdanjega življenja, nato se vije okoli hriba in se nazadnje konča v glavnem svetišču.

Na hribu je stala kot stalni opomin na to, kaj je človekova glavna naloga v življenju. Iz Akropole je nenehno odmeval neslišni Atenin klic, klic boginje modrosti, ki je vabil k vzponu.

Ne omahujmo. Postanimo romarji. Stopimo na svojo pot samouresničenja. 🏴‍☠️

"PER ASPERA AD ASTRA"

To je zelo razširjen latinski rek, ki pomeni "Prek trnja do zvezd".

Sporočilo tega reka je, da si moramo vse, kar je vrednega, prislužiti s naporom. Nobena vredna stvar ne pride kar tako, sama po sebi. Velja tudi obratno – napor, vložen v plemenite stvari, ni bil nikoli zama. Obstaja nekakšna skrivnostna povezava med tem, kar je težko dosegljivo, in tem, kar je vredno in plemenito.

Ta rek je prvi uporabil rimski državnik, filozof in pisatelj Seneka v tragediji Besneči Herkul. V heraldiki so ga skozi zgodovino pogosto zapisovali kot vodilo.

NARCIS IN EHO

John William Waterhouse (1847–1917) je bil angleški slikar, ki se uvršča med preraphaelite. Naslikal je več kot 200 del na teme, ki se pretežno navdihujejo v klasični mitologiji, pa tudi v zgodovini in literaturi.

MIT

Narcis predstavlja dušo, ki mora »pasti v obstoj« in spoznati svoj minljivi odraz, da bi pridobila zavest o sebi.

Zgodba pravi, da je bil Narcis prelep mladenič, sin nimfe Lejriope. Ob rojstvu je mater zanimalo, ali bo Narcis dolgo živel. Videc Tejrezias ji je odgovoril, da se bo to uresničilo le, če ne bo spoznal samega sebe.

Ljudje so Narcisa občudovali in ljubili, toda on je njihovo ljubezen zavračal. Ko je kot mladenič prvič odšel na lov v gozd, se je vanj zaljubila nimfa Eho. Vendar mu Eho ni mogla izpovedati svoje ljubezni, ker jo je boginja Hera kaznovala tako, da je lahko le ponavljala besede sogovornika. Po mitu so bile njune zadnje besede "Odidi", Eho pa naj bi tako koprnela od žalosti, da je shirala in je od nje ostal le še njen glas.

V Narcisa se je močno zaljubil tudi nek mladenič, ki pa je zaradi Narcisove posmehljive zavrnitve rotel boginjo Nemezis, naj se maščuje. Zahteval je, naj tudi Narcis nekoga tako močno ljubi, kot drugi ljubijo njega, pri tem pa naj ne bo uslišan.

Nekega dne je Narcis stopil do ribnika, da bi potešil svojo žejo, ko je zagledal na gladini odsev zanj popolnega mladeniča – toda ko se ga je Narcis želel dotakniti, je ta izginil. Trpeče je legel ob breg ribnika, saj ni mogel zadovoljiti svoje želje po čudovitem mladeniču. Narcis se je tako dolgo nagibal proti svojemu lastnemu odsevu, dokler ni na koncu padel v ribnik.

RAZLAGA

Mit govori o usodi duše, ki se po besedah Platona, "zaljubi" v svojo lastno podobo – pritegne jo njena senca, pri čemer pa ne ve, da je ta le iluzija. A da bi duša spoznala, da gre za iluzijo, se mora najprej poistovetiti s to svojo minljivo obliko, mora "pasti v obstoj" – in ravno to prikazuje mit z Narcisovim padcem v ribnik. Šele nato lahko Narcis/duša začne spoznavati svojo resnično naravo, tako da začne ločevati večno od minljivega in resnično od lažnega. 🌿

REGRAT – "ZDRAVILO ZA MOTNJE"

Regrat s svojimi rumenimi cvetovi vsako leto poskrbi, da so travniki videti nebeško. To rastlino poznamo vsi, naj bo to zaradi listov, ki jih že pridno nabiramo za solato, ali zaradi regratovih lučk, ki jih otroci razpihujejo na vse strani. Za nekatere je regrat samo nadležen plevel, za bolnike pa je lahko nadvse dragocena zdravilna rastlina. Zakaj?

ZGODOVINA

Regrat so dobro poznali že stari Egipčani, Grki in Rimljani, v kitajski tradicionalni medicini pa ga uporabljajo že več kot tisoč let za zdravljenje raka dojke. Najstarejše ohranjene omembe regrata kot zdravilne rastline segajo v Egipt v leto 300 pred našim štetjem. Pozneje, v 11. stoletju, ga je izjemno cenil arabski zdravilec Avicenna, v 18. stoletju pa so ga imeli za "blagoslovljeno zdravilo". Zaradi nazobčanih listov se ga je prijelo ime "levji zobje" – *Dens Leonis*. Iz tega latinskega izraza je prek francoskega *dent-de-lion* nastal današnji angleški *dandelion*.

Zaradi številnih zdravilnih delovanj so ga arabski zdravilci že v srednjem veku poimenovali *Taraxacum* iz grških besed "taraxos" (motnja) in "akos" (lek, zdravilo). Ime *Taraxacum* je vse do danes ostalo znanstveno ime za regrat.

ZDRAVILSTVO

Regrat je zelo bogat z beljakovinami, magnezijem, fosforjem, železom, kalijem ter vitamini A, B, C, D, G in E. Zanimivo je, da regrat vsebuje več vitamina A kot korenje, ki ga – kot so govorile že naše babice – potrebujemo za dober vid in pomanjkanje katerega lahko povzroči slabokrvnost. Glede na tako visoko vsebnost vitaminov in mineralov ni nič nenavadnega, da zdravi različna obolenja – med katerimi lahko izpostavimo sindrom razdražljivega in lenega črevesja.

Zdravilne učinke imajo vsi deli regrata: korenine, listi, stebelca in cvetovi, iz katerih lahko pripravimo čaje, sirupe, sokove, žganja, okusne jedi, mazila in tinkture.

KORENINA

Regratove korenine nabiramo maja, junija in jeseni. Lahko jih uživamo sveže, posušene v čaju ali pa jih prepražimo in uporabimo za pripravo toplega napitka, ki ima podoben učinek kot kava. Čistijo kri, pospešijo prebavo, znojenje in odvajanje vode pa precej pripomore pri zdravljenju ciroze jeter.

LISTI

Listi za pripravo jedi so najokusnejši pred cvetenjem, to je zdaj, spomladi, ko so še mehki, sicer pa jih lahko nabiramo vse leto – liste posušimo in lahko jeseni iz njih kuhamo čaj ali pa jih pripravimo kot špinačo. Seveda pa iz listov najpogosteje pripravljamo solato, ki dobro vpliva na našo presnovo, žolčnik in jetra, kar pomaga pri razstrupljanju in čiščenju telesa.

STEBLO

Stebelca lahko grizljamo pri sladkorni bolezni in vnetju jeter. V času cvetenja je priporočljivo pojesti vsak dan do 10 regratovih pecljev. Ti odpravljajo tudi srbenje kože, lišaje in izpuščaje. Sveži peclji naj bi brez bolečin raztopili žolčne kamne ter nasploh spodbujali delovanje jeter in žolča.

CVET

Iz regratovih cvetov se najpogosteje pripravlja sirup, ki se lahko uporablja tudi namesto medu in pomaga pri zaprtju pa tudi pri težavah z dihalnimi potmi.

Z REGRATOM NAD ODVEČNE KILOGRAME?

Ker ima regrat pomembno vlogo pri razstrupljanju telesa, je zelo primeren za zelenjavno-sadne poste. Priporoča se tudi ženskam, ki si želijo lepe postave, saj naj bi pospešil hujšanje in odpravljal celulit.

Seveda pa bo za lepo postavo poskrbel predvsem sprehod v naravi, ko bomo s seboj vzeli nožič in pa košaro ter ob tem lepem vremenu nabrali nekaj regrata – zdravega za naše telo.

Pripravila: Jerica Jerič

LITERATURA:

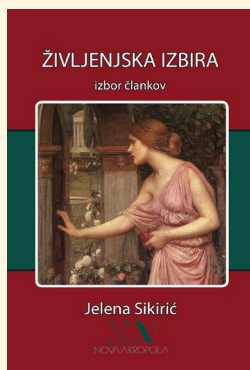
- Grilc, M., 2015. Zelišča iz gore. Ljubljana: ČZD Kmečki glas, d.o.o.
- Treben, M., 1992. Zdravje iz Božje lekarne: Nasveti in izkušnje z zdravilnimi zelišči. Celje: Mavrica d.o.o.
- <http://www.delo.si/gospodarstvo/potrosnik/regrat-domaci-zdravilec-a-za-zdaj-se-brez-uradne-licence.html>
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18425335>
- <http://www.motherearthliving.com/In-the-Garden/dandelion-uses-loathed-weed-cure-all-of-lawn>

KNJIGE IN REPLIKE V PRODAJI

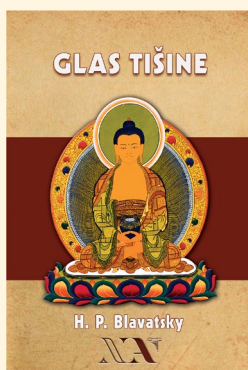
Knjige in replike lahko kupite v prostorih društva.

Lahko jih naročite tudi preko maila na info@akropola.org.

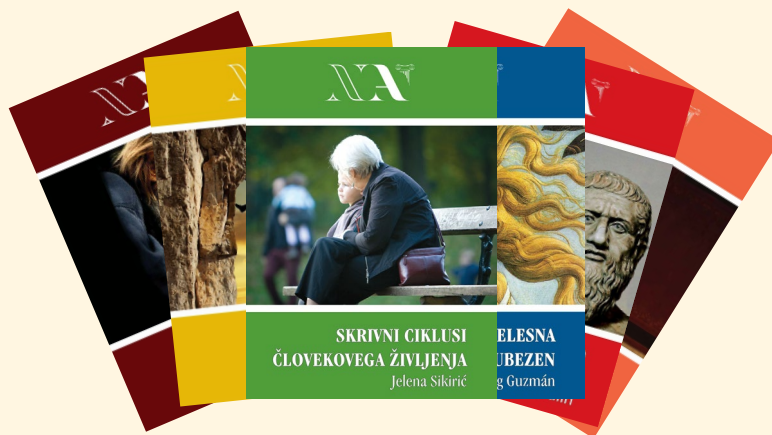
NAŠE KNJIGE

FORMAT 130 x 205 mm
159 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

FORMAT 130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Arheološke replike so kopije motivov iz različnih časovnih in kulturnih obdobj in predstavljajo kulturno dediščino človeštva. Vsak posamičen izdelek je skrbno izdelan v ateljeju Nove Akropole. Vsaka replika ima tudi simboličen pomen, zato je lahko odlično darilo.

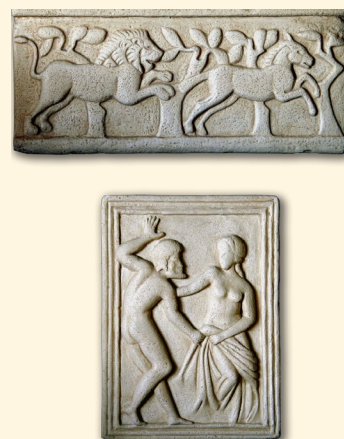
Grčija in Rim

Egipt

Slovenija

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Dogodki za mesec APRIL in MAJ 2017.

Dogodki potekajo v prostorih društva v Ljubljani in Mariboru ali na vnaprej razpisani drugi lokaciji.

MODROST INDIJANCEV OB SVETOVNEM DNEVU ZEMLJE

Predavanje

TOREK, 18. APRIL, OB 20:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

ČETRTEK, 20. APRIL, OB 20:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

VSTOP PROST!

ZAKAJ JE LEPOTA POMEMBNA

Predavanje

TOREK, 16. MAJ, OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Vstop: 4 €

Študenti - vstop prost!

SVET SIMBOLOV

Tečaj

3 PETKI, 12., 19. IN 26. MAJ, OD 19:00 DO 21:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Cena tečaja: 30 €

MODRI SO BILI STARI LAKOTE. VEDELI SO, DA ČLOVEKOVO SRCE POSTANE TRDO, KO SE ODDALJI OD NARAVE, IN DA NESPOŠTOVANJE ŽIVIH, RASTOČIH STVARI NAPOSLED VODI V NESPOŠTOVANJE LJUDI. ŽATO SO MLADE VEDNO UČILI, NAJ SE NE ODDALJUJEJO OD NJENEGA POMIRJUJOČEGA VPLIVA.

POGLAVAR LUTHER "STOJEČI MEDVED", OGLALA SIOUX